

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

§. Inferiora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Dico II. Episcopi & Archiepiscopi die Dominico consecrari debent, ex antiquissimo, & ut Leo I. Pontifex ait, relatus in cap. quod die 5. d. 75. Apostolica traditione. Attamen Roman. Pontifex dispensatiue licentiam dare potest, ut consecratio Episcopi alio die fiat.

§. Inferiora.

PARAPHRASIS.

Decanatum, Archidiaconatum, & alia beneficia curata, etiam parochiales ecclesias nemo suscipere potest, nisi 25. etatis annum attigerit, & scientiam ac moribus commendatus existat. Et debet promotus ad huiusmodi beneficium intra tempus à iure definitum, ordinem sacrum requisitum accipere; alioquin, si post admonitionem non paruerint, remoto omni appellationis refugio, remouendi sunt, & officia alijs conferenda, qui ea & velint & possint conuenienter implere. Idque accipiendum non tantum de promouendis, sed etiam de iam promotis, dummodo canonice eorum ordinationi non obstant.

SUMMARIUM.

1. Ad beneficium curatum qualecunque infra episcopatum requiritur etas 25. annorum captorum. Ad dignitates & personatus sine cura animarum anni 22. completi requiruntur. Irrita est prouisio, si fiat alijs, quam hanc etatem habentibus.
2. Quadam ecclesiastica beneficia sunt, quibus annexa est obligatio suscipiendi sacri Ordinis; quibusdam autem non est, nisi extraordinarie.
3. Sufficit tamen si quis sacrum Ordinem accipiat, intra annum post diem promotionis sue ad beneficium, cui sacri Ordinis obligatio est annexa, numerandum.
4. Vniuersim loquendo satis non est, promouendum ad beneficium, cui sacri Ordinis obligatio est annexa, etatem habere, ut intra annum Ordines suscipere possit.

si ad tale beneficium in canonico iure certa etas per se ac directe requiratur, v. g. ad curatum quodlibet beneficium requiruntur 24. anni completi.

5. Secus est, si certa etas tantum per accidens & consecutimè requiratur, uti fit in Canonicatibus Cathedralis Ecclesie; tunc sufficit, promouendum in ea etate esse, ut intra annum sacrum Ordinem accipere possit.
  6. Omnes Cathedralis ecclesie Canonice cum instituuntur, saltem eam etatem habere debent, ut intra annum subdiaconi fieri possint, videl. 22. ann.
- Hac tamen Constitutio non observatur omnimodè in plerisque Germanie Cathedralibus Ecclesijs, dum passim pueri in Canonicos assumuntur, non sine paruo Ecclesie detrimento.
7. Si in literis fundationis expresse sit, ut Capellania sacerdotalis sit, siue ut Capellanus per se sacrificia celebrare debeat; poterit nihilominus illa conferri non Sacerdoti, modo habeat eam etatem, ut intra annum Sacerdotium accipere possit.
  8. Ex causa graui & necessaria Episcopus dispensare potest in etate promouendi, quando ea per accidens ratione annexi Ordinis requiritur.
  9. Qui ad dignitates ecclesiasticas & curata beneficia assumuntur, scientiam & moribus, commendati esse debent.
  10. Electio, presentatio, aut prouisio beneficii irrita est, si fiat omnino illiterato, qui literas latinas ne legere quidem sciat.
  11. Si quis legere & scribere sciat, licet non intelligat, eius presentatio aut beneficii collatio ipso iure quidem valida esse videtur, rescindi tamen debet: imò si beneficium curatum sit, aut ecclesia Cathedralis, ipso iure irrita est promotio.
  12. Si electio aut prouisio beneficii facta sit notato iuris infamia, omni iure irrita est.
  13. Si facta sit homini criminoso, seu infamia facti laboranti, irrita est in ordine ad forum externum.

14. *Hic tamen in ordine ad forum internum, si nemo se ipsi opponat, & speret se breui defectum, videl. per publicam vita emendationem tollere posse, tutus esse potest, ita ut tituli reualidatione aut dispensatione non indigeat. Eadem ratio est de alijs quibusdam defectibus.*
15. *Fundatur predicta doctrina in hoc generali principio: si in electione aut prouisione beneficij, alienatione rei ecclesiastica, vel simili actu desit solemnitas, vel aliquid requisitum (iure positum) substantiale seruata tamen sint omnia de iure naturali necessaria, nec iniuria interuenerit, in conscientia tutus est electus, prouisus, aut contrahens, donec Iudicis auctoritate talis actus rescindatur.*
16. *Excipe, nisi ab initio Magistratus actum ita infirmet (sicuti potest, & nonnunquam solet) ut ne in conscientia quidem foro ullus inde effectus sequatur.*
17. *Afferuntur casus, in quibus electio, aut prouisio beneficij adeo infirmata est, ut electus aut prouisus nullum omnino ius in beneficio acquirat, ita ut in conscientia foro resignare obligatus sit, nisi dispensationem, tituli que reualidationem impetrauerit.*
- Si ante obientam dispensationem in propria persona beneficium administret, vitium intrusionis incurrit, ob quod de nouo inhabilis redditur ad illud assequendum.*
18. *Ordinarie loquendo, irregularis, vel aliter inhabilis ad Prelaturam aliudue beneficium ecclesiasticum, non potest illud petere, vel acceptare, nisi prius dispensationem super defectu, si dispensabilis sit, obtineat.*
19. *Accidere tamen potest casus, in quo utrumque liceat absq. dispensatione ante impetrata.*
20. *Constitutio hac Alexandri III. trahitur etiam ad preterita.*
21. *Qui beneficium certum, Ordinem sacrum requirens, canonicè affectus fuit, si si-*

ne culpam suam accipere non possit, non debet beneficio iniurijs priuari.

NOTANDVM I. Ad beneficium curatum qualecunque infra episcopatum requiritur ætas xxv. annorum cœptorum, uti etiam habetur in c. licet canon 14. hoc tit. in 6. & in Concil. Tridentino sess. 24. cap. 12. de reform. In quo eodem cap. ad dignitates & personatus, quibus animarum cura non incumbit, anni xxii. completi requiruntur. Quod si alijs, quam dictam ætatem habentibus prouisio fiat, irrita censeri debet, cit. c. licet, & Trident. sess. 22. cap. 4. de reform. in fine.

NOTANDVM II. Quædam ecclesiastica beneficia sunt ex propria institutione sacrum Ordinem requirentia, Et horum alia Sacerdotalia, ut Decanatus, Præpositura, Abbatia &c. Alia Diaconalia, ut Archidiaconatus, de quo infra hoc libro tit. 23. Alia Subdiaconalia, y. g. Canonicatus ecclesiarum Cathedralium iuxta Trident. Concil. sess. 24. c. 12. de reform. ubi salubriter decretum, ut in omnibus ecclesijs Cathedralibus omnes canonicatus & portiones habeant annexum Ordinem Presbyterij, Diaconatus, vel Subdiaconatus: Episcopus autem, cum consilio Capituli, designet, ac distribuat, prout uiderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacro annexus in posterum esse debeat: Ita tamen, ut dimidia saltem pars Presbyterij sint, ceteri uero Diaconi, aut Subdiaconi: ubi uero consuetudo laudabilior habet, ut plures uel omnes sint Presbyteri, omnino obseruetur.

Alia autem beneficia sunt, quibus sacri Ordinis suscipiendi obligatio annexa non est; præterquam extraordinariè, si ecclesiæ necessitatem, siue Ministrorum penuriam, Superioris præceptum urgeat, iuxta c. quæris 6. de ætate & qualitat. Talia, spectato communi iure, sunt canonicatus ecclesiarum Collegiatarum: Sed hi Canonici, dum in sacro Ordine constituti non sunt, uocem in Capitulo habere non possunt, Clement. 2. de ætat. & qualitate, Concil. Trident. sess. 22. c. 4. de reform. *Quicumque in Cathedrali, seu Collegiata seculari, uel regulari ecclesia diu-*

nis mancipatus officijs, in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit, vocem in huiusmodi ecclesijs in Capitulo non habeat; etiamsi hoc sibi ab alijs liberè fuerit concessum. Videri potest bona Gl. in Clem. 2. ver. ex tunc, de ætat. & qualitate &c.

Dixi autem spectato communi iure: Laudabiles enim ac retinendæ sunt quarundam secularium ecclesiarum Collegiatarum consuetudines, aut statuta, vt omnes Canonici Presbyteri sint, aut saltem in sacro ordine constituti.

Porro necessarium non est, vt affectus beneficium, cui sacri ordinis obligatio annexa est, actu eum habeat: sed sufficit, si intra annum post diem promotionis suæ numerandum, eum accipiat, iuxta cit. Clem. 2. & Concil. Trident. sess. 24. de reform. §. Neminem: Alioquin, nisi impedimentum legitimum ostendatur, iuris pœnas incurret, qui se intra id tempus ordinari non curauit. Quod si post admonitionem contumacia accesserit, etiam priuari poterit, & beneficium alteri conferri, qui officio satisface- re velit, argum. huius §. & tradidit Gl. in cit. c. licet canon, ver. priuatus. Id verò in curatis beneficijs speciale est, quòd ipso iure amittantur, si promoti intra annum, cessante legitimo impedimento, Sacerdotium non accipiant, etiamsi nulla monitio antecesserit, cit. c. licet canon, & c. commissa 35. eod. in 6. vbi etiam explicatur, annum numerandum esse à tempore, quo possessio beneficij curati pacifica habita, vel per promotum stetit, quò minus eam haberet.

Eapropter notant DD. hic apud Abb. n. 10. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 8. quæst. 11. & 12. Quædam esse beneficia sacerdotalia, diaconalia &c. secundum aptitudinem: quia sufficit, quòd ad ea promoti intra annum ordinem sacrum requisitum accipere possint: Alia verò esse secundum actum; si videlicet statuto diocæsano, aut in fundatione requiratur, vt v. g. canonicatus, aut capellanæ nõ nisi Sacerdotibus, aut saltem in sacro ordine constitutis conferantur. Nisi autem id clarè decretum sit, statuti aut fundationis

verba intelligi debent iuxta iuris communis dispositionem.

Exinde Abb. in cit. hic n. 1. Azor cit. cap. 8. q. 14. explicant & resoluunt casum c. ei cui, 29. iun. Gl. in casu, de præb. in 6. Si Papa Titio, qui Sacerdos non est, sed intra annum Sacerdos fieri potest, mandet conferri beneficium sacerdotale, accidat autem vacare sacerdotale secundum aptitudinem, conferendum esse Titio: Non item, si sit sacerdotale secundum actum. Nisi Pontifex clausulam adijciat, ex qua satis constet, quòd statuto, aut consuetudini ecclesiæ derogare voluerit. Cæterum generalis adiecta clausula *Nõ obstantibus quibuscunque statutis, aut consuetudinibus* non debet videri sufficiens ad derogandum, si conditio Sacerdotis actualis ex fundatione, præsertim à laico facta, requiratur: Partim quia literæ omnes ad beneficia strictam interpretationem merentur c. quamuis 4. de præb. in 6. Clem. 2. iun. Gl. ver. expressè eod. tit. & videri possunt, quæ dixi in c. constitutus 19. de rescriptis, partim quia Roman. Pontifex non facillè solet fundatorum voluntates immutare: ne alioquin homines à pijs eiusmodi dispositionibus abstrahantur.

QVÆSTIO prima. Num vniuersim loquendo, satis sit, quòd promouendus ad beneficium, cui sacer ordo annexus est, eam tunc ætatem habeat, vt intra annum, ordinè suscipere possit? Respondeo, Ad beneficia huiusmodi, interdum in canonico iure certa ætas per se ac directè requiritur, v. g. ad consequendum episcopatum anni xxx. & ad quodlibet beneficium curatum anni xxiv. completi, tum non sufficit tanta ætas, vt promotus intra annum Sacerdos fieri possit: Irrita itaque est collatio parochiæ facta v. g. Diacono, qui annum xxiv. non exegit non quia Sacerdotium non habet, sed quia legitimam ætatem affectus non est, vti constat ex hoc §.

Neque verò Episcopo in hoc casu dispensandi facultas concessa est, secundum Gloss. communiter receptam in c. cum dilectus 32. ididem Abb. n. 9. hoc tit. & aliam Gl. in supra

suprà cit. c. licet canon. ver. carere, ibidem Francum n. 4. Ioannem Monachum n. 5. Capellam decif. Tholosana q. 3. 19. Ioannem Azor tom. 2. lib. 6. cap. 5. q. 9. vbi aiunt, quod Episcopus non dispense in ætate secundum canones requisita ad beneficium; nisi dispensatio ipsi specialiter concessa sit, argura. c. vn. iun. Gl. ver. permittimus, de æt. & qualitate in 6.

5 Interdum verò certa ætas ad beneficia requiritur per accidens & consecutiue, quatenus sacer. ordo beneficijs annexus est. v. g. canonicibus ecclesiæ Cathedralis: Tunc sufficit, promouendum in ea ætate esse, vt ordinem sacrum intra anni spatium accipere possit, prout rectè docuit Abb. in c. dudum 22. n. 12. hoc tit. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 5. q. 5. in fine, vbi ait, secundum Trident. Constit. cit. sess. 24. c. 12. de reform. omnes Cathedralis Ecclesiæ Canonicos, cum instituuntur, saltem eam ætatem habere necessarium esse (videl. xx. annos inchoatos) vt intra anni spatium Subdiaconi fieri possint. Hæc verò constitutio in plerisque Germaniæ Cathedralibus ecclesijs non omnimodè obseruatur, quando passim in Canonicos (vocem tamen in Capitulo non habentes) assumuntur pueri, qui ætatis annum xiv. attigerunt; interdum etiam, qui nec xiii. aut xiiii. annos habeat; tamen si plerumque Romæ dispensatio impetretur, aut saltem collationis factæ reuadatio, vt perinde valeat, ac si à principio canonica fuisset. Ex qua ipsa tamen re ecclesijs non paruum detrimentum prouenire solet: propterea vel maximè, quod in ea ætate plerumque non appareat, an qui promouentur, idonei futuri sint, & ecclesiæ vtilis: Præstaret haud dubiè, ex ecclesiæ Cathedralis prouentibus portiones, non beneficiales decidi, pro pueris, etiam nobilibus, sustentandis in literarum studio: vt ex ijs, posteaquam ad ætatem legitimam deuenissent, eligi possent, qui bonis moribus pariter & doctrinâ ornati ad seruitium Dei idonei viderentur. Vide tamen quæ infra dicam in hoc §. q. 3.

De pueris non facillè ad beneficia eccle-

siastica instituendis videri etiâ potest Henric. Gaudauenfis quodlib. 9. q. 30. Ioann. Maior in 4. sent. d. 24. q. 5. Caiet in summa, ver. beneficia ecclesiastica, cap. 2. vbi ait, *Capere ferre pueris ecclesiastica beneficia, existentibus alijs adultis idoneis, non solum inexcusabile, sed etiam intolerabile videtur.* Neque obstare debet, quod, spectato antiquo iure, impuberes, post exactum ætatis septennium, beneficiorum simplicium capaces credebantur, secundum Gl. receptam in c. super inordinata 35. ver. pueri, ibid. Abb. n. 8. de præbendis, & colligitur ex c. ex eo 32. in princ. hoc tit. in 6. vbi legimus, ecclesiæ Cathedralis Canonicum in ætate pupillari constitutum fuisse. Nam circa ea tempora cetera intentione & solius diuini seruitij causa, à pijs parentibus pueri offerebantur ecclesijs, vt in sacro aliquo Collegio ad omnem pietatem, & ecclesiasticos ritus instituerentur. Nunc autem liberè vagari, & non raro malis moribus assuescere permittuntur, donec ad eam ætatem veniant, vt sacrum ordinem accipere, & Capitulares fieri possint.

Baldus in c. cum adeo n. 10. de rescript. eumque secutus Felip. in c. si quando n. 4. eod. tit. aiunt, si Papa scienter scribat pro infante, seu minore septem annis, vt ei beneficium ecclesiasticum conferatur, non esse obediendum, nec literas executioni mandandas. Sed non rectè sentiunt; cum Pontifex in ecclesiasticis beneficijs plenitudinem potestatis obtineat c. 2. de præb. in 6. c. propositum 4. de concess. præbendæ; & annotauit Azor cit. cap. 5. q. 8. §. Sed querat aliquis; Qui tamen bene addit, *Dubirandum non esse, has iuris relaxationes ecclesijs multum obesse, & ex eis maximum animæ periculum creari, tum in ipsis infantibus, tum in ijs, qui eas impetrandas curant.*

QVÆSTIO secunda. Si in literis fundationis expressum sit, vt Capellania sacerdotalis sit, siue, vt Capellanus per se sacrificia celebrare debeat, num ea conferri possit non sacerdoti; si eam is ætatem habeat, vt intra annum Sacerdotium accipere possit? Respondendum est affirmatiue: Quia huiusmodi fundationes, non minus quam statu-

tata, ita explicare conuenit, vt cum iure communi congruant. Debet itaque prouisus interea dum Sacerdos ordinatus non est, per substitutum Sacerdotem beneficio suo satisfacere.

8 **QVAESTIO** tertia. Vtrum Episcopus dispensare possit in aetate promouendi, quando ea non per se ac directe requiritur, sed per accidens ratione annexi ordinis, sicuti supra dixi de Cathedralis ecclesiae Canonicis? Non improbabiler affirmat Anton. de Butrio in c. praeterea n. 7. de aetat. & qualitat. dispensari posse ex causa graui, & necessaria: cuiusmodi est studiorum, argum. c. cum ex eo 34. hoc tit. in 6. Cum enim ex ea causa permittatur Episcopo, vt in non accipiendis ordinibus dispensare queat, consequenter etiam, vt in aetate, si ea solum per accidens, siue propter ordinis sacri susceptionem requiratur. Additur quidem in cit. cap. cum ex eo, quod Curatus dispensatus propter studia, vt sacerdotium infra septennium recipere non teneatur, saltem Subdiaconus fieri debeat, id tamen duntaxat de beneficiis curam animarum habentibus decretum est. Atque iuxta hanc theoriam defendi potest, quod supra dixi, in Cathedralibus ecclesiis Germaniae Canonicos, videl. dispensatiue, institui studiorum prosequendorum causa, qui infra septem circiter annos sacrum ordinem, ob aetatis defectum, accipere non possunt. Interim tamen verum censeo, quod ibidem addidi, huiusmodi dispensationes seu potius consuetudines ecclesiarum vtilis non esse.

Plura de aetate requisita in beneficiariis videri possunt in Theol. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 14. n. 1.

9 **NOTANDUM** II. Qui ad dignitates ecclesiasticas, & curata beneficia assumuntur, scientia & moribus commendati esse debent. Ita hic, & in Concil. Trident. Sess. 24. cap. 12. de reform. Idem quoque vniuersum de promouendis ad beneficia habetur in cap. graue 29. de praeb. & Clem. 1. de aet. & qualitat.

10 **QVAESTIO** prima. Num electio aut prouisio beneficii irrita sit, si fiat illiterato? Respondeo & Dico I. Si quis omnino illiteratus sit, vt literas latinas ne legere quidem

possit, eius electio, praesentatio, aut prouisio ipso iure irrita est, arg. c. vlt. de tempor. ordinationum in 6. Quia, vt dicitur in c. illiteratos d. 36. *litteris carens sacris non potest esse apud officio.*

Dico II. Si quis legere & scribere sciat, licet non intelligat, eius praesentatio, aut beneficii collatio ipso iure valida esse videtur, teste Nauarro in c. si quando, except. 12. de rescript. n. 8. Rescindi tamen debet, vt colligitur ex Concil. Trident. Sess. 7. cap. 3. de reform. & sess. 24. c. 12. de reform. Imò, si beneficium curatum sit, aut Ecclesia Cathedralis, ad quam ita illiteratus promouetur, ipso iure irrita est promotio, vt colligitur ex hoc 9. & c. vlt. de aet. & qualitat. An vero ita indignus in conscientia semper obligatus sit ad resignandum, dicam postea q. 3.

QVAESTIO secunda. An electio, aut prouisio beneficii irrita sit, si fiat moribus improbo, aut infami? Respondeo & Dico I. Si electio seu prouisio facta sit notato iuris infamia, seu per sententiam Iudicis inflata, irrita est omni iure. Quae est certa doctrina: Cum enim isthaec infamia ipso iure priuet dignitatibus acquisitis, l. vn. c. de infamis lib. 10. & docet Couarr. in pract. qq. c. 19. n. 5. multo magis repellit ab acquirendis. Videri possunt quae dixi in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. p. 5. cap. 5.

Dico II. Si electio, vel prouisio beneficii fiat homini criminoso, seu infamia facti laboranti, irrita censei debet in ordine ad forum externum: quia Iudex seu ex officio, seu parte se opponente atque petente, electionem, collationem, seu quamlibet institutionem, & omnia quae eius praetextu facta sunt, perinde rescindere debet, ac si ab initio irrita, videlicet non canonicè peracta sint. Idque, quod attinet ad dignitates, vtroque iure satis expressum est, hoc ipso c. post princ. iuncto c. innotuit 20. hoc tit. c. inter dilectos 17. de excess. Praelatorum ibi; *cum personis vilibus & indignis potestate dignitatum patere non debeant, iuxta legitimas sanctiones*; Videl. l. vn. C. de infamis lib. 10. & l. 2. C. de dignitat. lib. 12. *Neque famosis, & notatis, & quos scelus & vitae turpitudine inquinat, & quos infamia*

mi ab honestorum hominum cœtu segregat, dignitatis portæ patebunt. De alijs quoque beneficijs id colligitur ex hoc §. & suprâ cit. c. graue, & Clem. 1. de ætate & qualitate.

14 Dico III. In ordine ad conscientiam electi, seu prouisi, laborantis infamiâ facti, siue commissi criminis, si nemo se ipsi opponat, & speret breui pòst tempore se defectum, videlicet per vitæ publicam emendationem, tollere posse, tutus ipse esse potest, ita vt tituli reualidatione, aut dispensatione non indigeat: Eademque ratio est de alijs quibusdam defectibus: videlicet si electus, aut prouisus tempore electionis, aut prouisionis, irregularis fuit, suspensus, minore excommunicatione affectus, aut ætatem legitimam vel scientiam requisitam nondum consecutus, si enim breui pòst tempore speret se absolutionem v. g. à suspensione, dispensationem super irregularitate habiturum; scientiam acquisitionem sufficientem, &c. in foro conscientie acquiescere potest, secundum doctrinam Innocent. in c. quod sicut n. 8. hoc tit. & c. cum nostris n. 1. de concess. præbendæ, Ioan. Andr. in c. Capitulum n. 54. de rescriptis, Felini in c. inquisitionis 21 n. 6. de accusat. Abb. in c. 1. n. 19. de in integrum restitut. ad finem, & in c. quia plerique n. 31. de Immunit. eccles.

Quæ ipsa doctrina ex generali ore, principio seu regula desumitur, quam iidem DD. tradunt, Nauarrus quoque de alienat. rerum eccles. n. 17. & de spolijs clericorum §. 2. n. 6. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 7. n. 12. Syluester ver. alienatio q. 13. Sa. ver. contractus n.

15 1. Si in electione, aut prouisione beneficij, alienatione rei ecclesiasticæ, vel simili actu, defuit solemnitas, aliudue requisitum, licet id secundum ius positium censeatur esse substantiale, si tamen obseruata sint ea, quæ spectato iure naturali necessaria sunt, tum electus, prouisus, aut contrahens (dummodò nulla iniuria interuenerit) tutus est in conscientia, donec electio, collatio, alienatio, aut similis actus, ab eo qui potestatem habet, rescindatur. Quod ipsum iura canonica non rarò significant, quando v. g. electionem, quæ ipso iure infirma est, dicunt à Iudice irritandam siue rescindendam esse; ideòque Iudicis sen-

tentiâ, saltem declaratoriâ, opus esse, vt electus, vel prouisus abscedere cogatur, c. cum dilectus 8. de consuet. c. 1. de postul. Prælatorum, c. scriptum 40. hoc tit. prope finem, & c. ult. de cleric. excomm. ministrante.

Porro hæc ipsa doctrina non ita accipi debet, quasi vniuersalis sit, siue quòd Magistratui cum ecclesiastico, tum seculari, delicti potestas, lata lege, ob publicam utilitatem, contractum aliquem, electionem, collationem, aliũmue actum, qui iure naturali præcisè spectato subsisteret, ita penitus ab initio infirmandi, vt ne in conscientie quidem foro aliquis ex eo effectus sequatur: Sed ita doctrina ea accipi debet, quòd in dubio, & nisi lex exprimat, vel ex natura contractus, alteriũs actus necessariò sequatur, præsumendum non sit, talem esse humanarum constitutionum rigorem, prout etiam docui Theol. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 16. n. 6. & 9. Hic verò exempla, siue casus aliquos afferre placet, in quibus electio aut prouisio beneficij per ecclesiasticam legem adeò infirmata est, vt electus, aut prouisus nullum omnino ius in beneficio acquirat; ideòque retinere illud non possit, sed in conscientie etiam foro resignare obligatus sit; nisi dispensationem, tituliq; reualidationem impetrauerit: Quòd si autem ita inualidè electus, aut prouisus in propria persona administrat, vitium intrusionis incurrat, ob quòd de nouo inhabilis redditur ad idem beneficium assequendum, iuxta ea quæ dixi in Theol. mor. lib. 4. tract. 4. cap. 15. n. 3.

Primus. Si quis in maiore excommunicatione constitutus sit, eius electio, præsentatio, aut prouisio omnimodè irrita est, vt nullum ipsi ius acquiratur, & beneficium, donec cum eo dispensatum sit, retinere non possit, c. postulatis 7. de cler. excomm. ministr. cap. 1. de rescript. in 6. & videri potest Suarez de censur. disp. 13. tota s. 1. Et locum id habet, tametsi excommunicatio occulta, aut probabiliter ignorata sit ab excommunicato, prout tradit Gl. in cap. apostolicæ ver. probabilis cit. tit. Abb. cit. cap. postulatis n. 3. & 4. Suarez cit. sect. 1. num. 3. contra Felin. eod. cap. apostolicæ col. 2. Nauarr. in cap.

Frates

Frates n. 45. d. 5. de poenit. vbi aiunt, si quis excommunicationem, inhabilitatemque ignorans beneficium accepit, validam esse prouisionem.

Secundus. Si electores, aut collatores beneficiorum excommunicati sint, aut ab officio suspensi; denunciati tamen, seu non tolerati. Veruntamen hæc electionis aut prouisionis nullitas provenit potius ex natura rei: Cum enim per eiusmodi censuram auferatur, seu impediatur potestas eligendi, aut prouidendi, sequitur nullius momenti aut efficaciam posse esse electionem seu prouisionem.

Tertius. Electio, postulatio, confirmatio, prouisio beneficij, quæ interueniente simoniaca labe facta, viribus omnino caret, iuxta Extrauag. 2. de Simon. inter communes. Ideo que nullum ius acquiritur prouiso, sed in conscientia obligatur beneficium vnâ cum fructibus restituere.

Quartus est, quem supra indicaui, quod electio aut prouisio facta infami iuris infamia, omni iure irrita sit. Aduertendum autem hic discrimen inter infamiam iuris, & infamiam facti (quæ aliud non est, quàm publica notitia, aut opinio commissi criminis, per quam hominis existimatio, spectata qualitate & statu personæ, apud viros prudentes grauius læditur) quod ad tollendam iuris infamiam Principis dispensatione, ac restitutione opus sit; qui Princeps in ordine ad beneficia ecclesiastica consequenda, haud dubie est solus Papa. At verò infamia facti, tametsi orta sit ex crimine graui, & digno depositione, penitus aboletur per factum contrarium, id est, publicam & constantem vitæ emendationem. Ratio dicti discriminis sumitur ex iuris regulis, *Cessante causa, cessat effectus. c. cum cessante 60. de appellat. Et, per quas causas aliquid nascitur, per easdem dissoluitur, c. 1. de regulis iuris.* Quod si verò commisso crimine pœna suspensionis, depositionis & c. ipso iure annexa sit, tum absolutione, aut dispensatione opus esse, nemo dubitat: Tale est, exem. caus. Sodomie crimen frequentatum: cum enim deijciat hominem iure beneficij acquisiti, propter Pij V. constitutio-

nem Bulla eius 70. quæ incipit *Horrendum*, multo magis impedit, ne promoueatur: Si tamen crimen occultum & ad forum contentiosum deductum non sit, Episcopus absolueret, aut dispensare potest, per Trident. Concil. concessione Sess. 24. cap. 6. de reformat.

QVÆSTIO tertia. Vtrum electus ad prælaturam, aut quodlibet beneficium promouendus, occultum suum defectum, aut inhabilitatem manifestare debeat? Respondeo & Dico I. Ordinariè loquendo, qui est irregularis v. g. aut aliter inhabilis ad prælaturam, aliudue beneficium ecclesiasticum, non potest illud petere, aut acceptare, nisi prius dispensationem super defectu, si dispensabilis sit, obtineat. Sumitur ex cap. innotuit 20. in princ. hoc tit. c. nisi 10. §. Personæ verò, de renunc. cap. vlt. ver. scienter de cler. excomm. ministr. Qua eadem ratione docent DD. communiter apud Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 14. quod irregularis vel abstinere debeat à successione ordinis, vel defectum suum, etiam occultum, manifestare, dispensationemque impetrare. Neque enim verò in tali casu homini imposta est necessitas seipsum infamandi: cum possit ab ordine accipiendo abstinere, item prælaturam, aut beneficium ecclesiasticum non petere, aut non acceptare.

Dico II. Accidere potest casus, vt prælatura, aliudue ecclesiasticum beneficium alicui deferatur, quod non facile recusare queat, neque occultam irregularitatem, aliamue inhabilitatem, absque sui infamatione, manifestare, prout bene docuit P. Franc. Suarez de censur. disp. 40. sect. 2. n. 31. & 34. Ratio est: Quia electio, collatio, aut prouisio beneficij facta personæ irregulari, naturaliter & quasi fundamentaliter consistit, vt supra explicauimus: tametsi verò iure ecclesiastico prohibita sit, imò etiam in ordine ad externum forum irrita, tamen lex ista positua, vnde obligatio inhabilitatem suam explicandi, aut abscedendi promanat, non obligat in casu necessitatis. Cui doctrinæ consentit Innocent. in cit. c. innotuit num. 2. vbi vacet: Si irregularis tacuit defectum suum, & postea

impetravit dispensationem super irregularitate, electionem aut collationem antea factam eo ipso validam censerit: Id verò falsum esset, si electio aut collatio secundum fundamentum & substantiam, ante omnem Iudicis sententiam irrita esset: Quia quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis conualescere, reg. 29. ff.

Adde his, tametsi prouisio beneficii omnium iure penitus irrita sit, videlicet in casibus supra enumeratis, posse tamen contingere casum, ut aliquis, quantum in se est, sibi oblatum licite acceptet, propter grauem necessitatem: v. g. Si Titius sciens simoniacam pacem interuenisse, vel conscius occultæ suæ excommunicationis, quam prodere non potest, nec absolutionem impetrare, à patre suo, grauibus intentatis minis, cogatur beneficium ecclesiasticum statim acceptare; postea reuadationem tituli consecutus, aut beneficio renunciaturus.

20. NOTANDVM III. Constitutio ipsa Alexandri III. Papæ trahitur etiam ad præterita, uti significatur in verbis vlt. huius §. *Hoc sanè*. Quia, ut Gl. hic ait, non est noua constitutio, sed potius declaratoria seu potius confirmatoria iurium antiquorum, quibus eadem de ætate & ordine præficiendorum ad beneficia, statuta erant. Imò verò vsitatum olim fuit, ut nemo Presbyter ordinaretur ante annos ætatis xxx. exactos, uti videre licet in d. 78. c. 1. & seqq.

NOTANDVM IV. Circa ea verba, *si canones non obstant*. Qui beneficium certum ordinis sacrum requirens canonicè affectus fuit, si sine culpa sua eum accipere non possit, nõ debet beneficio inuitis priuari. Ita Gl. recepta super hoc §. ver. si canones, Ant. de Butrio hic circa versum *hoc sanè* n. 4. & alia Gl. in c. licet canon 14. ver. priuatus, post mediũ, hoc tit. in 6. argum. c. ex parte 5. de clerico ægrot. ibi, *Nec afflicto afflictio addenda, imò potius ipsius miserendum*. Secus dicendum, si suã culpã in habilitatem ad ordinem suscipiendum contraxit: tum enim, nisi ecclesiæ valde utilis esse censeatur, remouendus erit, iuxta c. quæris 6. iun. Gl. ver. fatentur, de ætate & qualitate præficiendorum.

§. Clerici sanè.

PARAPHRASIS.

Si Clerici, siue canonici personam indignam, videl. legitima ætate, scientiã, aut morum honestate carentem, in Episcopum elegerint, priuati sunt pro ea vice eligendi potestate; insuper suspensi per triennium à beneficiis: quia dignum est, ut quos Deo timor à malo non reuocet, ecclesiasticæ seueritas disciplinæ coërceat. Episcopi autem, si contra formam præscriptam in hoc c. §. *Inferiora* indignum promouerint, aut promoueri consenserint, eorundem officiorum ac beneficiorum conferendorum potestatem pro ea vice amittant, Et per Capitulum, vel, si id concordare nequeat, per Metropolitanum ordinentur.

SUMMARIUM.

1. Clerici siue Canonici indignum eligentes in Episcopum, vel postulantes, priuari sunt pro ea vice eligendi potestate, & suspensi per triennium à beneficiis.
2. Suspensionem autem tantum incurruni, qui ad Cathedralẽ ecclesiã indignum eligunt.
3. Probabilis est, penam priuationis pro una vice latam contra electores, per sona indigna, etiam in inferioribus dignitatibus ac Prelaturis locum habere.
4. Hoc certum est, quod Capitulum Collegiate vel regularis ecclesiæ eligens indignum, Superior v. g. Episcopus electores pro ea vice priuare, & ipse iure deuolutionis prouisionem facere possit.
5. Eadem penam afficit eos, qui confirmationem, collationem, & institutionem dant indigno.
6. Et hi cum electoribus in conscientiam sunt, præsertim si indignum ad Prelaturam & beneficia curata promoueam.
7. Episcopus conferens (iure proprio, non deuolutionis) indigno dignitatem aut beneficium curatum, priuatur pro ea vice iure conferendi, idq. ad Capitulum deuoluitur. Si autem in Capitulo sit defectum